

תובנה בחינוך מהפרשה – פרשת שמות

סקר מטפלים בנוער

ישנו סקר של ארגון "ערכים", שאמור לעניין כל הורה, ובודאי כל מחנך :

מהסקר מתברר שהנוער המתמודד מתחבר יותר עם אלו שמגלים אליהם אמפטיה, הקשבה, הבנה וחיוך בפגישות עמהם, הרבה יותר מאשר עם אנשי המקצוע שלמדו רבות בכדי לדעת מבחינה מקצועית כיצד לטפל.

והדבר מעורר למחשבה אמיתית, עד כמה מוטלת חובה על המחנכים להיות קשובים, אמפטיים ולבביים, כלפי התלמידים, ובעצם כלפי כל יהודי. אולם השאלה המתבקשת היא איפוא, כיצד עושים זאת? באיזה כלי ניתן להשתמש בכדי להגיע למקום הכל כך אמפטי הזה, המייצר רגישות, הקשבה והבנה אמיתית, לזה הניצב מולנו? נראה שאחד מסודות העניין נמצאים בפרשתנו.

בפסוק נאמר: "וַיַּעַן מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר וְהֵן לֹא יֶאֱמִינוּ לִי וְלֹא יִשְׁמְעוּ בְּקוֹלִי כִּי יֹאמְרוּ לֹא נִרְאָה אֱלֹהֶיךָ ה'. וַיֹּאמֶר אֱלֹהֵי ה' מֶה זֶה בְּיַדְךָ וַיֹּאמֶר מֹטֶה" (ד, א-ב).

מתנהל כאן דו-שיח מעניין בין משה רבנו לקב"ה, משה רבנו שואל מה יעשה במקרה והעם לא יאמין לו ולא ישמע בקולו... והקב"ה משיב לו בשאלה, מה זה בידך?

ובאמת ישנם כמה אופנים בדברי רבותינו לפרש העניין, אולם נראה ביאור מעניין ויסודי שבצידו מוסר השכל וכדלהלן :

סגולה למנהיג - להיות 'מֹטֶה'!

מספרים על הגה"ק בעל קדושת יו"ט, שבהיותו אברך התקבל לרב ביישוב הקטן טעטש. לפני נסיעתו למילוי כהונתו, שאל את אביו הקדוש בעל ייטב לב, שהיה כבר זקן ורגיל בשימוש הרבנות בסיגעט: ילמדני אבי מורי ורבי איזו הנהגה טובה ואיזו דרך ישרה שיבור לו האדם, שבגללה ישררו שלום ושלוחה עם בני קהילתו ויצליח על משמרתו ויניצל משנאת הבריות?

השיב לו אביו: כששלח הקב"ה את משה רבנו ע"ה להיות מנהיג על ישראל ולגאלם ממצרים, שאל משה רבנו: "מי אנכי כי אלך אל פרעה וכי אוציא את בני ישראל ממצרים?" שאלתו היתה אותה השאלה שואל אותי. השיב לו הקב"ה: "מה זה בידך", איזו מידה טובה נמצאת בך?

השיב משה שאין בו שום מידה טובה, רק "מֹטֶה", כלומר, רק מידה זו יש לו שיכול להטות את עצמו לכל איש ישראל ליתן אוזן קשבת לבקשתו ולענייניו.

השיב לו הקב"ה: זוהי המידה שמסוגלת להאריך ימי מנהיג על ממלכתו בקרב ישראל, וכן תעשה.

אכן כל אדם הוא בעצם - "מנהיג"!

האמנם???

כל אדם בעל משפחה, אחראי על קבוצה, נושא תפקיד יהיה אשר יהיה, ובודאי כאשר מדובר במחנך, מלמד, מגיד שיעור, משגיח, או ראש ישיבה, הוא בעצם אחראי על אותם נפשות שמן השמים גלגלו לו להיות ממונה על טיפוחם, חינוכם וגידולם.

אם ידע וישכיל להטות את עצמו, להכניע את נטיות ליבו, להסיר את נגיעותיו, לבלום ולרסן את כעסיו ולהעביר על מידותיו, לסלקם ולהסיטם כאשר עומד לפניו בנו או תלמידו, ולראות בעצם את טובתו ותועלתו - לפני אופיו ותכונתו שלו, או אז יצליח לגעת בנפשו פנימה, ולעורר על ידי כך את רצונו האמיתי להיות טוב יותר.

שבת שלום ומבורך

מיכאל זכריהו